

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun
Ljubljana številka
10.630 in 10.349 za
insetate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Turčija pred Sovjeti ni klonila

Po štiri in dvajsetih dneh bivanja v Moskvi, kjer je bil vsega štirikrat sprejet pri Molotovu in dvakrat pri Stalinu, se je turški zunanji minister Saradžoglu napotil praznih rok nazaj v svojo domovino. Med tem ko je bil v Moskvi, je sovjetska vlada imela polne roke s podpisovanjem paktov z drugimi sosednimi državami. V Moskvi je bil nemški zunanji minister Ribbentrop, za njim so zaporédno prišli zunanji ministri Estonske, Letonske in Litve, ki so vsi podpisali pogodbe, s katerimi njihove države stopajo pod zaščito Sovjetske Rusije. Za njimi je prišel še zastopnik Finske, ki pa sovjetskih predlogov ni sprejel. Vse to je gledal turški zunanji minister Saradžoglu: velik kos evropske zgodovine v treh tednih; gledal je in prišel do spoznanja, da je njegov obisk v sovjetski prestolnici v očeh sovjetskih državnikov imel povsem drug pomen kot pa mu ga je dala turška vlada. Turška vlada se je tega sestanka veselila, ker je računala, da bo dovedel do pismene pogodbe o sodelovanju med Turčijo in Sovjetsko Rusijo za ohranitev miru in obstoja tega stanja na Črnem morju in na Balkanu. Sovjetska vlada pa je turški obisk uvrstila v mimohod balistiških diplomatov v dobri veri, da bo tudi Turčija z isto pripravljenostjo sprejela sovjetsko zaščito, kakor so jo morale sprejeti neobgledne baltične države.

Turški ministrski predsednik Refik Saidam je pred turškim parlamentom opravičil neuspeh sovjetsko-turških pogajanj tako, da je odkritosrečno priznal, da je sovjetska vlada po prihodu zunanjega ministra Saradžogla stavila popolnoma nove predloge, o katerih prej, ko so se pogajanja in sestanki v Moskvi pripravljala, ni črhnila nobene besede. Ti predlogi pa so bili takšne narave, da bi bili Turčijo odvrnili od njenih obveznosti do Anglije in Francije ter do balkanskih držav. Turka so v Moskvi hoteli presenetiti. Zgodovina pravi, da so ga mnogokrat res tudi presenetili in — preslepili. Takrat, ko so carski diplomati Turka imenovali še »artičoko«, ki jo je treba pojediti list za listom, so mu bili kos. Nasledniki carjev niso bili kos naslednikom sultanov. Saradžoglu se ni dal oslepariti, da bi bil po ovinku čez Moskvo sprejel zavezniško sodelovanje z Nemčijo, ki ga je v neposrednih poskusih barona Papena, ki je hotel Turčijo spraviti na nemško pot, odklonil. Turek je potrpežljivo čakal v Moskvi, hodil na baltičske bankete, in ko po treh tednih ni bilo pametne besede iz sovjetskih ust, se je odpeljal domov.

Turčija, ki dandanes predstavlja močno vojaško silo na življenjsko važnem prostoru med Balkanom, Črnim, Egejskim in Sredozemskim morjem, je sprejela nekatere določene obveznosti, preden je po izbruhu evropske vojne poslala svojega zunanjega ministra v Moskvo. Prva obveznost Turčije se tiče Balkana. Kot zaveznica Balkanske zveze je sprejela obveznosti te zveze. Z Grčijo ima še posebno politično in vojaško zvezo. Prav tako z Romunijo. Jedro vseh teh obveznosti je v tem, da bo Turčija branila obstoječe stanje na tem prostoru. Toda v letošnjih poletnih mesecih je Turčija prišla na čisto tudi z Anglijo in Francijo, s katerima se je sporazumela o skupni obrambi obstoječega stanja v vzhodnem delu Sredozemskega morja, kakor tudi o pomoči Romuniji in Grčiji, katerima sta Anglija in Francija v posebnih pogodbah zajamčili nedotakljivost ozemlja. Turčija je spoznala, da tvorijo te obveznosti opravičeno protiuslugo, ki jo dolguje Balkanu, Angliji in Franciji za obrambo svoje lastne neodvisnosti in varnosti. Namen Turčije je bil, da bi bila to obrambno zgradbo podprla s črnomoorske strani še s sovjetskim opornikom. S tem namenom je šla tudi v Moskvo, kjer pa so ji na njeno presenečenje predlagali; naj v zameno za sovjetsko pomoč podere svoje opornike na Balkanu in v Sredozemskem morju. Predlagali so ji razkisanje Romunije, ustanovitev neke nove balkanske nevtralne skupnosti pod zaščito Sovjetske Rusije in Nemčije ter prelom s Francijo in Anglijo, katerima naj se prepove prehod skozi dardanelske ožine iz Sredozemlja v Črno morje. Turek teh predlogov ni hotel in ni mogel sprejeti ne morda iz kakšnih nadnaravnih vidikov glede na svetost načel, marveč iz stvarnega razloga, da so mu Sovjeti v zameno za trdna jamstva ponujali — potres.

Po moskovskem razočaranju bo Turčija sedaj takoj podpisala pogodbe z Anglijo

Vojaška zveza Anglija - Francija - Turčija Velja za ohranitev miru v vzhodnem Sredozemlju in za primer napada na Romunijo in Grčijo Zveza pa izključuje vojno Turčije s Sovjetijo

Ankara, 19. oktobra. I. Danes popoldne ob 15.30 sta bili tukaj slovesno podpisani pogodbi med Turčijo in Anglijo ter Turčijo in Francijo. Že včeraj sta prišla v turško prestolnico francoski general Weygand in angleški general Waver ter sta že sinoči imela sestanke s turškimi pooblaščenici, da so sestavili dokončno besedilo obojnih pogodb. Zavezniške pogodbe so bile prav za prav končane že pred meseci, toda Turčija je na vsak način hotela, da jih odobri tudi Sovjetska Rusija. Za časa svojega tritedenskega bivanja v Moskvi pa se je turški zunanji minister Saradžoglu prepričal, da Sovjetska Rusija nima nič proti tem pogodbam, toda da želi od Turčije še poleg tega mnogo več, kar bi bilo s pogodbama v nasprotju. Prvotno besedilo je bilo le v nekaterih malenkostih spremenjeno. In v tej spremenjeni obliki sta bili obe pogodbi, ki sta druga drugi podobni, danes popoldne podpisani.

Vsebinska turško-angleška, odnošna turško-francoske pogodbe je v glavnem tale:

1. Angleška in francoska vlada se obvezujeta, da bosta takoj prisločili Turčiji na pomoč z vsa razpoložljivo oboroženo silo, ako bi jo napadla kakšna evropska država in ako bi delovanje katerekoli evropske države potisnilo v vojno sredozemsko območje in bi bila Turčija prisiljena, da poseže vmes.

2. Turčija se obvezuje, da bo pomagala Franciji in Angliji s svojo oboroženo silo, ako bi ju napadla kakšna evropska država, in sicer tako, da bi ta napad sprožil vojno stanje tudi v vzhodnem delu Sredozemlja, nadalje, ako bi bili Anglija in Francija prisiljeni, da izpolnita svoja jamstva, dana Romuniji in Grčiji.

3. Vse tri vlade so se sporazumele, da se bodo med seboj posvetovali glede skupnega postopka, kadarkoli bi nastopile okoliščine, predvidene v gornjih dveh členih.

4. Pogodba velja za dobo 15 let. Pogodbi je dodan še poseben protokol, v katerem Anglija in Francija priznava Turčiji, da njena vojaška pomoč, kakor jo predvidevajo zgornj navedene obveznosti, ne da bi bila potrebna, ako bi iz tega nastopila vojna Turčije s sovjetsko Rusijo.

Nadalje določa ta pogodba, da bo Turčija v vseh ostalih primerih mednarodnega življenja do Francije in Anglije ohranila dobrohoteno nevtralnost in da nobena od držav podpisnic po morebitnih oboroženih nastopih ne bo sklepala miru sama, ampak je tudi sklenitev miru stvar vseh treh držav-podpisnic.

Pogodba je bila pripravljena pred tremi tedni

Pariz, 19. oktobra. AA. Havas: Pred sklenitvijo trojnega dogovora med Anglijo, Francijo in Turčijo je izšla 12. maja angleško-turška in 24. junija t. l. francosko-turška izjava. Ti dve izjavi določata, da bodo vse tri države etremile za tem, da se doseže končen in trajen dogovor, ki bi vseboval določila o vzajemnih obveznostih v korist njihove skupne varnosti. Ostalo je še mnogo neurejenih vprašanj. Trojni dogovor, ki bo danes podpisan, dopolnjuje v raznih točkah obveznosti, ki jih obsegata gornji izjavi. Pogajanja so že pred tremi tedni privedla do sestave teksta in parafiranja. Končni podpis dogovora so odložili zato, ker je turška vlada upala, da bodo pogajanja, ki jih je začela z Moskvo preko Saradžogla, rodila vzporeden turško-ruski dogovor. Toda dolgi Sa-

in Francijo. Te pogodbe ne pomenijo njenega vstopa v vojno, marveč krijejo samo Balkan in vzhodno Sredozemlje. Dokler bodo drugi na teh področjih dali mir, bodo te pogodbe tudi spale. Oživele pa bi takoj, kakor hitro bi kdo skušal doseči kakšne spremembe. Po podpisu teh pogodb bo Turčija verjetno nadaljevala pogajanja s Sovjetsko Rusijo in jih tudi zaključila, toda s pogodbo, ki ne bo podobna predlogom, ki so jih sovjetski državniki tri tedne ponujali Saradžoglu v Moskvi.

Po vesteh, ki prihajajo iz Rima, kjer nasprotstvo do razmaha Sovjetske Rusije zavzema vedno večji obseg in vedno hujše oblike, smemo biti prepričani, da bo tudi Italija, ki ima na balkanskem in sredozemskem polju življenjske interese, rada pomagala, da se sovjetski naklepi proti Turčiji ne bodo posrečili.

radzgovori razgovori v Moskvi so na žalost pokazali, da se nekatere zahteve sovjetske Rusije ne morejo opraviti v sklad z mnogimi točkami glede katerih so se Anglija, Francija in Turčija bile že sporazumele. Ker so se pogajanja v Moskvi prekinila, so se francoska, angleška in turška vlada zedinile, da ni več vzroka za odlaganje podpisa te trojne pogodbe. Ta pogodba bo na ereden način poudarila solidarnost koristi Francije, Anglije in Turčije v vzhodni Evropi in Sredozemlju, obenem bo pa dokaz skupnega ideala, ki preveva vse tri velike države-podpisnice.

Turčija gradi strateške železnice proti Sovjetski Rusiji

London, 19. oktobra. AA. Reuter: Iz Carigrada poročajo: Več članov turške vlade, poslanecv in drugih uglednih osebnosti se je danes odpeljalo iz Ankare v Erzerum v Armeniji na svečano otvoritev železniške proge med Sivadom in Erzerumom. Ta proga bo vezala Ankaro čez Kaiseriyo in Sivas z vzhodno Anatolijo. Mislijo, da je proga velikega strateškega pomena, ker omogoča hiter prevoz čet in vojnega materiala v vzhodno Anatolijo, kjer so navadno zbrane glavne sile turške vojske.

Posvet v Stockholmu končan Skandinavске države so potrdile svojo nevtralnost in podprle Finsko v njeni borbi za svobodo

Stockholm, 19. okt. t. Štirje vladarji skandinavskih držav, ki so se zbrali na posvet v švedski prestolnici, so imeli vsi zaporedno nagovore po radiu, kjer so izrazili svoja čustva k zaključkom svojega važnega posveta. Govore so oddajale vse skandinavske radiopostaje. Pred govori vladarjev so imeli zunanji ministri Danske, Norveške, Švedske in Finske dolge razgovore. Na to so se vsi podali v kraljevsko palačo, kjer so bili posveti v navzočnosti vladarjev zaključeni.

Predsednik Finske Kallio je v svojem govoru dejal: »Finska zaupa v Boga in v moč pravice. Miroljubni finski narod bo enodušno branil svojo neodvisnost in nič drugega ne želi, kakor da mirno živi na svoji svobodni zemlji. Finski narod bo upal do zadnjega trenutka, da bo njegov močniti sosed spoštoval mirovni sporazum, ki ga je sklenil s Finsko in kjer je v vsej jasnosti določeno, da se naj nesoglasja, ki bi nastopila, rešijo z mirnimi sredstvi. Finska vztraja pri teh obveznostih, ki jih je sprejela.

Švedski kralj je v svojem govoru dejal med drugim:

»Narodi evropskega severa hočejo živeti v miru z vsemi narodi, v miru in svobodo. K temu miru naj tudi naši posveti doprinejo svoj delež. Vsi narodi si iz vsega srca žele miru in svobode in teh želja so prežeti tudi severni narodi.«

Danski kralj je dejal:

»Nordijski narodi so vedno hrepeneli le po miru in po svobodnem državnem življenju in bodo radi postavili vse svoje v službo teh svojih pradednih idealov.«

Norveški kralj je dejal:

»Več kot kdaj prej je danes treba žrtvovati za svobodo. Norveška želi živeti v popolni samostojnosti kot že toliko stoletij. Sodelovanje zastopanih držav na vseh poljih, gospodarskem, kulturnem, političnem, daje veliko upanje za bodočnost. V spopadih ho-

London, 9. oktobra. AA. Reuter: Besedilo pogodbe med Veliko Britanijo, Francijo in Turčijo bo izšlo v obliki Bele knjige takoj po podpisu.

Nemški poslanik poklican v Berlin

Berlin, 19. oktobra. AA. DNB: V poučenih krogih potrjujejo, da je nemški poslanik v Ankari poklican v Berlin, da poda poročilo.

Titulescu se ponuja

London, 19. okt. b. Titulescu je poslal romunskemu kralju Karolu pismo, v katerem mu ponuja svoje usluge. Takoj po prekinjenju angleško-ruskih razgovorov je bila vpostavljena zveza med Bukarešto in Titulescom, toda zahteve Titulesca so bile prevelike in jih v Bukarešti niso mogli sprejeti.

Kar se tiče Bolgarije, se v polslužbenih krogih v Bukarešti poudarja, da je za Bolgarijo velikega interesa, da se pridruži balkanski zvezi. Kar se tiče bolgarskih teritorialnih zahtev napram Romuniji, se prizna, da bi si jih Bolgarija mogla uresničiti s pomočjo Nemčije ali Rusije, bi pa v tem primeru izgubila svojo dosedanjo neodvisnost.

čemo ostati nevtralni in hočemo to svojo nevtralnost, če bi bilo treba, tudi skupno braniti.«

Stockholm, 19. oktobra. AA. DNB. Kralj Gustav je priredil snoči na čast danskega in norveškega kralja ter predsednika finske republike slavnostno večerjo na dvoru, ki so ji prisostvovali poleg omenjenih državnih poglavarjev tudi člani švedske kraljevske rodbine, zunanji minister in poslaniki nordijskih držav ter člani švedske vlade. Po večerji se je kralj Gustav s svojimi visokimi gosti pojavil na balkonu ter se zahvalil velikim množici ljudstva, ki je prirejala navdušene manifestacije. Več tisoč ljudi z godbo in 500 zastavami raznih društev, je korakalo v povorki od magistrata do dvora, kjer je godba zaigrala nordijske državne himne.

Stockholm, 19. oktobra. b. Nocoj odpotujeta iz Stockholma danski in norveški kralji. Predsednik finske republike odpotuje že pred njima z letalom. Takoj po prihodu finskega predsednika v Helsinko se bo sestala finska vlada pod njegovim predsedstvom, na kateri se bo definitivno redigiral odgovor finske vlade na ruske zahteve. To bo obenem tudi odgovor skandinavskih držav Rusiji. Šefi skandinavskih držav so ob priliki tega sestanka sprejeli na tisoče brzojavnih pozdravov iz vseh krajev sveta.

Najugodnejši in največji odmev je pa imel brzojav Roosevelta, ki se smatra kot obljuba za moralno pomoč, obenem pa tudi veliko jamstvo za varnost skandinavskih držav.

Berlin, 19. oktobra. AA. DNB: Iz Kovna poročajo: Sovjetska vojaška delegacija, ki je včeraj prispela v Kovno, je začela razgovore z uradnimi litovskimi krogi o udržitvi vojaških oporišč za sovjetske garnizije.

London, 19. oktobra. AA. Reuter. Po poročilih iz Moskve je sovjetska vlada zahtevala, da se šef finske delegacije Pasakivi čimprej vrne v Moskvo zaradi nadaljevanja pogajanj.

Vojaška obrambna zveza med Belgijo in Nizozemsko?

Bruselj, 19. oktobra. t. Vojna je Belgijo in Nizozemsko spravila v neugoden položaj in sta obe državi v stalni nevarnosti, da ju vojni dogodki ne pritienejo v vojno. Spomladi so govorili o možnosti, da bi Belgija in Nizozemska sklenili medsebojno vojaško zvezo, toda takratni zunanji minister Patijia je to odločno odklonil. Okoliščine so se pa danes temeljito spremenile in je zamisel o vojaški zvezi spet stopila v ospredje. Obe državi imata enako skrb, da si svojo nevtralnost zavarujeta in da odbijeta morebitnega napadalca na njuno ozemlje. Sicer za enkrat nevarnosti neposrednega napada ni, toda ako bi se vojna zavlekla nekaj časa in bi borba med obema vojskujočima se taboroma postala bolj zažrigena, je nevarnost za obe državi stvarna možnost, s katero je treba računati. Iz teh razlogov se je na službenih mestih tako v Belgiji, kakor v Nizozemski sprožila misel, da bi se takoj začela poga-

janja v tem smislu. Kako visoko segajo ti predlogi, ni mogoče ugotoviti. Resnica pa je, da so poročila, ki so se širila zadnje dni po deželi, češ da bi Nemčija hotela napasti Anglijo čez nizozemsko in belgijsko ozemlje, povzročila veliko nemira in morda dala povod tudi za gornja razmišljanja o obrambni vojaški zvezi med Belgijo in Nizozemsko.

Italija se ne bo borila proti Franciji

London, 19. okt. b. »Daily Mail« prinaša iz Genove poročilo, da je italijanski kralj Viktor Emanuel nedavno izjavil nekemu državnemu ministru, da se Italija ne bo nikdar borila proti Franciji.

